

1. Metir tú at tað sum fram er farið í setanini av rektarastarvinum í Eysturoynni er berufsverbot?
2. Skulu vit hava berufsverbot í Føroyum?

Jógvan við Keldu, býráðsformaður, Klaksvík.

Eg kenni onki til málið og kann tí ikki úttala meg um tað.

Avgjørt ikki. Eitt er at hava tað í Vesturtykslandi har politiska støðan er sum hon er, men um støðurnar í Føroyum eru heilt øðrvísi. Hinvegin kundi tað verið praktiskt at vit eins og í USA skiftu um siting tá vit skiftu stýri soleiðis at hægstu embætismenninir høvdu sama lit sum tann til eina og hvørja tíð sitandi stjórnin.

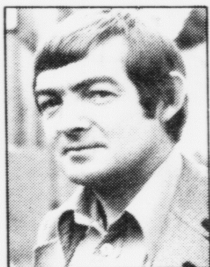

Hergeir Nielsen, lærari, Akur.

Í ávanan mun. Landskúlaráðið hevur misbrúkt sitt starvsóki við at taka politiskar avgerðir í staðin fyri fakligar og eru hetta ráðandi umstøður fyri alt skúlaverkið. Landsstýrið hevur góðar umberingar — eisini í øðrum umfari — ikki at fylgja einum so miseyðnaðum landskúlaráði, har meirilutin als ongar fakligar fortreytir hevur.

Nei.

Neyðugt við ráðgevasandi menningarstovu og størri almennari luttøku

sjónarmið

Í dag:

Vilhelm Johannesen, lögtingsmaður

Vilhelm Johannesen vísir í »sjónarmiðnum« á, at rentabiliteturin í fiskivinnuni er vónaligur, og at í kjalarvorrinum av eini rationalisering kemur økt arbeiðsloysi. Hann roknar við, at hetta serliga fer at merkjast har tað frammanundan er í minna lagi av arbeiði. Tí metir hann, at tað nú er neyðugt at stovna »menningarstovuna«, sum »idnaðarálitid« peikar á, og sum skal ráðgeva, kanna og samskipa

Tey árinu javnaðarflokkurin sat í landsstýrinum og hevði idnaðarmál um hendi, vórðu ymisk tiltøk framd frá politiskari síðu.

Millum annað fingur vit Menningargrunnin, Idnaðargrunnin, lógina um veðhald fyri smærri idnaðarvirkjum og jättanina til idnaðarfremjandi endamál. Úrslitið varð, at størri og smærri idnaðarvirkir av ymskum slag fingur fótin fastan kring landið.

Men tíðin stendur ikki í stað. Í dag metir búskaparráðið, at ilögurnar í idnaðin fara at minka tey næstu árinu. Samstundis hava vit fingið at vita, at eitt ávíst arbeiðsloysi er millum ungfolk, og at hetta arbeiðsloysi serliga ger seg galdandi uttanfyri høvuðsstaðarøkið.

Eisini er tað ein sannroynd, at rentabiliteturin hjá fiskivinnuni hevur verið sera vónaligur tey seinastu árinu, og at umfatandi rationaliseringstiltøk eru neyðug, um fiskivinnan aftur skal hvíla í sær sjálvum. Og tað er somuleiðis ein sannroynd, at í kjalarvorrinum av eini rationalisering í høvuðsvinnuni, má eitt

ávíst arbeiðsloysi koma.

Alt hetta bendir á, at ilögurnar í idnaðin og aðrar alternativar vinnuvegir eiga at verða størri, heldur enn at tær skulu minka. Og fyri at benda gongdina tann vegin, verður tað neyðugt við ymskum nýggjum tiltøkum frá politiskari síðu.

Í sjeitiárunum varð nevnd sett at gera eitt álit um idna í Føroyum. Álitid kom í 1979. Í idnaðarálitinum verður m.a. mælt til, at vit stovna eina menningarstovu fyri idna, handverk og tænastufyrirtekur og at henda menningarstova verður lögð undir landsstýrið á sama hátt sum búskaparráðið, fiskivinnuráðið og orkuráðið.

Eftir tilmálinum í idnaðarálitinum skal menningarstovan verða ráðgevasandi hjá teimum politisku myndugleikum, teimum jättandi grunnum og hjá felegum og einstaklingum, ið reka idnaðarvirkir ella hava ætlánir um at fara undir idna av einum ella øðrum slag.

Einn slik menningarstova átti

sjálvandi at kanna ymiskar idnaðarmøguleikar. Ikki bara móguleikarnar fyri framleiðslu, men eisini móguleikarnar fyri sølu á heimamarknaðinum og móguleikarnar fyri framleiðslu til útflutnings. Serstakliga átti stovnurin at kanna móguleikarnar fyri idnaði í teimum pørtum av landinum, har tørvur er á arbeiðsskapandi virksemin.

Við eini menningarstovu høvdu vit fingið eina neyðuga samskipan í lag. Í dag er vandi fyri, at vit kunnu fáa ov nógv virkir í somu idnaðargreinum, meðan aðrar idnaðargreinar als ikki verða troyttar, hóast móguleikarnir fyri bæði framleiðslu og sølu eru til staðar.

Men ein menningarstova er ikki tað einasta tiltakið, ið tað almenna eigur at fremja, um idnaðarútbýggingin skal halda fram. Við tí í huga, at arbeiðsloysi millum ungfolk er størst í útjáraðkinum, og at ein rationalisering innan høvuðsvinnuna vil føra til enn fleiri arbeiðsleys og at hesi helst eisini eru at finna

í somu pørtum av landinum, so skuldi tað almenna økt munandi um sína luttøku í vinnulivinum.

Higartil hevur landskassin sett upp til 20% av partapeninginum í fiskiðnaðar- og onnur idnaðarvirkir kring landið. Hetta er ein politikkur, sum javnaðarflokkurin hevur gingið á odda fyri, og sum hevur verið til stórt gagn á nógvum plássum í landinum, men framyvir verður hetta neyvan nóg mikið. Frá politiskari síðu eiga vit ikki at læsa okkum fastar í ávíst prosenttal. Móguleikarnir fyri idnaði og tørvurin á arbeiðsplássum eiga at verða avgerandi.

Tá nú útlit er fyri, at ilögurnar í idnaðin fara at minka, samstundis sum tørvurin á nýggjum arbeiðsplássum er vaksandi, so eru boð eftir tí almenna. Nú mugu aftur tilok fremjast frá politiskari síðu. Ella ætla menn bara at siga hendur í favn og lata »sum best ber til« politikkin valda?

Hetta kemur tíðin at visa.

Vit mugu fáa størri innlit í »tað almenna«!

Nú rektarasetanin I og II hevur verið fyri, er prátið mangan fallið á almennar — sum privatar — starvssetanir og um innstillingina til slik stovur.

Fleiri ferðir høvi eg bitið merki í, at fólk halda tað vera lögdi, at ein innstilling sum í hesum føri hjá landskúlaráðinum er komin fram fyri almenningin.

Men tað hevur kortini ikki verið so torført at venda áskoðanini hjá fólk, soleiðis at tey at enda hava hildið, at sjálvandi skulu allar slikar innstillingar, og onnur víður-skifti í samband við almennar starvssetanir, fram fyri almenningin. Í øllum førum tá

talan er um týðandi stovur.

Men tívverri eru tað ikki øll sum hava hesa áskoðan. Fleiri politikkarar hava argast inn á, at so nógv kom fram. Men hetta meti eg vera eitt gott tekin. Eitt tekin um, at alt ikki fer so reiðuliga fram sum tað skal, og at nú er nakað, sum hevur verið afturlatið territorium hjá skiftandi samgongu-politikkarum, við at vera passé.

Stórliga undraði tað meg tó, at Hilmar Kass legði eftir landsstýrismanninum, Eilíf Samuelsen, tí hesin var rættuliga opin — kanska ber-søgn ímóti sjálvstýrisflokkinum — uttan at hann kortini var meira opin, enn hann

eigur at vera, tí Hilmar Kass hevur sjálvur áður funnist at, at almenn víðurskifti eru afturlatin.

Nú vil hann, ella kanska onkur annar, siga, at tað er munur á, tá tað snýr seg um persónar, og tað tað snýr seg um at fáa almennar upplýsingar frá stovnum. Men tað eru ikki meira enn eini tvey-trý ár síðan, at Hilmar Kass ikki fekk nakrar upplýsingar á Gjaldstovnu um hvussu nógv var í onkrum grunni. Hann fíltist harðliga at hesum og Sosialurin »bakkaði« hann upp í tíðinda-grein. M.a., tí hetta er bæði ein prinsipiellur og praktiskur spurningur.

Prinsipiellur, tí innlit í almenn víðurskifti er ein treyt fyri demokratiskum, vónandi

eisini rættvisum, víðurskiftum. Praktiskur, tí tað ber ikki til at fáa eina góða pressu, eina kritiska og gravandi pressu, um ikki »tað almenna« er meira opið.

Sum blaðmaður fær man mong høgð fyri ikki at gera nakað við hetta og hatta og hvi man ikki gravar í hesum og hasum. Eitt er sjálvandi tað, at arbeiðstíðin í føroysku fjølmiðlunum er ógvuliga trong, men eitt annað er tað, at tað er so skjótt, at tú ikki sleppur longur. Hurðarnar eru afturlættnar.

Eg havi áður vist á, at danir hava lóg, sum tryggja almennum eftirliti í alla fyrirsiting. Hesa hava vit ikki, men henda lógin er neyðug. Sjálvandi við teimum avmarkingum, víðurskiftini í einum litlum samfelag seta.

Eitt stig fram á hevði verið, um almennir stovnsleiðarar, fulltrúar o.a. fingur somu

reglur at ganga eftir. Tíverri finnast tað fleiri almennir stovnsleiðarar — sum eru settir at røkja almennar uppgávur, sum vit øll figgja og sum vit øll hava rætt at vita alt um — men sum ferð eftir ferð nokta at koma við upplýsingum, eru tvorir, ófólkaligir, óhjálpsamir, ja, burt út halda stovnin vera sína egnu ogn. Her skulu ikki nevntast. Men tólið hevur eisini sínar avmarkingar!

Spurningurin um innstillingina til almenn stovur — í hesum føri rektarastarvíð — er ikki ein isoleraður spurningur. Men ein almennur spurningur um rættin hjá fólk at fáa vitan um tað, sum fer fram aftan fyri almennu hurðarnar — tað almenna er jú hvørs mans ogn!

Jóhann Mortensen
tíðindamaður